UGC Approved Sr. No. 49366

SRJIS

Online ISSN -2278-8808
Printed ISSN- 2349-4766

GLOBALLY INDEXED

IMPACT FACTOR SJIF 2016 6.177

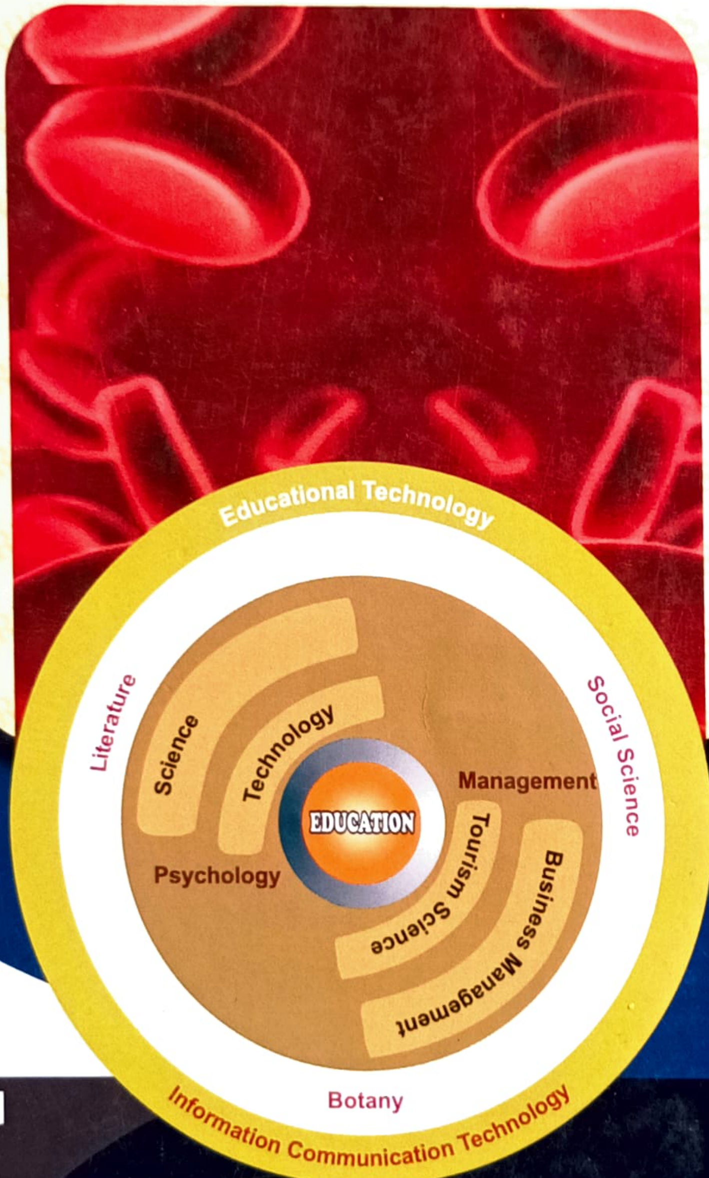

An International Peer Reviewed

Referred Quarterly

SCHOLARLY RESEARCH JOURNAL FOR INTERDISCIPLINARY STUDIES

OCT-DEC , 2017. VOL. 6, ISSUE -34

EDITOR IN CHIEF : YASHPAL D. NETRAGAONKAR, Ph.D.

5

SJIF 2016 = 6.177

Online ISSN 2278-8808 Printed ISSN 2349-4766

An International, Peer Reviewed, & Referred Quarterly

Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies

OCT-DEC, 2017, VOL-6, ISSUE-34

266 **भारतीय शेतीची आधुनिकता आणि सद्यस्थिती**
प्रा. डॉ. कदम प्रमोदिनी विठ्ठल (1173-1181)

267 **मानव संसाधन व्यवस्थापन :– श्रमशक्तीचा आदर्श स्त्रोत**
डॉ. डी.एस. पाटील (1182-1188)

268 **भारतातील कृषि क्षेत्र आणि कर्जपुरवठा**
प्रा.डॉ. अरुण तवार & प्रा.डॉ. शिवाजी पाते (1189-1192)

269 **औद्योगिक विकासात खाजगी क्षेत्राचे योगदान**
प्रा. डॉ. आर. डी. भोसले (1193-1196)

270 भारतीय शेतीसमोरील आव्हाने आणि शेती विकास
प्रा. डॉ. कृष्णा शंकर शहाणे (1197-1202)

271 **मानव विकास निर्देशांक व भारतीय मुस्लिम समाज— अहमदनगर जिल्ह्यातील श्रीरामपूर तालूक्यातील शहरी भागाचा एक व्यष्टी अध्ययन**
प्रा. डॉ. विजयकुमार वावळे, शायिन यासिन शेख (1203-1209)

272 **भारतीय अर्थव्यवस्था आणि नोटबंदी एक अभ्यास**
अनंत श्रीराम राठोड (1210-1213)

273 **वस्तू व सेवा करांचा लघू व मध्यम उद्योगांवर पडणारा प्रभाव**
प्रा. डॉ. सावंत रजनी नामदेवराव (1214-1216)

274 **कातकरींचा सामाजिक दृष्टीकोन : एक अभ्यास**
डॉ. आर. के. दातीर & श्री. विनायक तु. खातळे (1217-1220)

275 **भारताचे विदेश व्यापार धोरण : निर्यात वद्धीतील प्रमुख अडथळा ?**
प्रा. डी. डी.गव्हाणे & प्रा. डॉ. एस. जी. वैद्य (1221-1226)

276 **अहमदनगर जिल्ह्यातील नगरपालिकांच्या महिला व बालकल्याण विभागाच्या योजनांचा चिकित्सक अभ्यास**
संगिता रामेश्वरलाल जांगीड & प्रा.डॉ.ए.एम.पवार (1227-1229)

326 भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील 'विमुद्रीकरण' परिणामांचे अध्ययन

प्रा. डॉ. ज्ञानेश्वर एन्. सोनवणे (1476-1481)

327 भारतातील कृषी क्षेत्रासमोरील आव्हाने

प्रा. डॉ. सुनिल मोहटे (1482-1486)

328 रायगड जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक मर्यादित, अलिबाग ही एक रायगड जिल्ह्यातील स्वयंसहाय्यता बचत गटांना प्रोत्साहित करणारी संस्था

प्रा. लोहकरे शत्रुघ्न नामदेव & प्रा. डॉ. मनिषा कर्णे (1487-1494)

329 ***कृषी अर्थशास्त्र महाराष्ट्रातील तेलबियांचे लागवडीखालील क्षेत्र आणि उत्पादन यांचे विश्लेषण (२०१० ते २०१६)***

प्रा. विश्वनाथ गजानन कोटकर (1495-1499)

330 ***आदिवासी समाजाच्या समस्या***

अंजली पंढरीनाथ लंगोटे (1500-1503)

331 नवीन अर्थिक सुधारणानंतरचे भारताचे परकिय व्यापार धोरण

प्रा. सुहास सुदाम क्षिरसागर (1504-1508)

332 महिला सबलीकरणाचा सुकर मार्ग : स्वयंसहाय्यता बचत गट

डॉ. अंजली रामचंद्र कदम – नारायणे (1509-1511)

333 महाराष्ट्रातील पशुधन

श्रीमती होन कविता संपत (1512-1515)

334 जीएसटी– वस्तु व सेवा कर

गुजर तृप्ती द्वारकनाथ (1516-1518)

335 भारतीय शेतमजुरांच्या समस्यांचा अभ्यास

डॉ. शिवाजी झांझुरणे & प्रा. डॉ. अरूण तवार (1519-1526)

336 अहमदनगर जिल्हाच्या आर्थिक विकासात ग्रामपंचायतींची भुमिका

कडलग सुवर्णा उत्तमराव & प्रा. डॉ. भोसले आर. डी. (1527-1530)

337 भारतीय कर व्यवस्थेतील एक क्रांतिकारी बदल; जीएसटी

डॉ.सदाशिव सिताराम मेंगाळ (1531-1534)

338 प्राथमिक सहकारी दूध विकास संस्थांच्या कामगिरीचे अध्ययन

डॉ. नितिन अशोक मुटकुळे (1535-1537)

339 महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना-महाराष्ट्र योजनेचा रोजगार निर्मितीमधील योगदानाचा अभ्यास

गणेश मच्छिद्र चोर (1538-1540)

340 सेंद्रिय शेतीचे महत्त्व

प्रा. डॉ. किशोर रंगनाथ डोंगरे & प्रा.प्रविण बबनराव आहेर (1541-1544)

341 **DEMONETIZATION AND CASHLESS TRANSACTIONS**

Dr. Narayan N. Gadhe (1545-1547)

रायगड जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक मर्यादित□अलिबाग ही एक रायगड जिल्ह्यातील स्वयंसहाय्यता बचत गटांना प्रोत्साहित करणारी संस्था

प्रा. लोहकरे शत्रुघ्न नामदेव & प्रा. डॉ. मनिषा कर्णे□

सहयोगी प्राध्यापक□डॉ. सी. डी. देशमुख वाणिज्य व सौ. के. जी. ताम्हाणे कला महाविद्यालय□रोहा रायगड.

प्राध्यापक□अर्थशास्त्र विभाग□मुंबई विद्यापीठ□मुंबई

प्रस्तावनाः भारताच्या स्वातंत्र्योत्तर काळात देशाच्या गतिमान विकासासाठी अनेक प्रयत्न झाले. अलिकडच्या कांही दशकात भारतीय बँकींग प्रणाली मध्ये मोठया प्रमाणात वाढ करण्यात आली आहे. देशातील विविध राष्ट्रीय□त बँकांबरोबरच सहकारी क्षेत्रामार्फत भारताच्या ग्रामीण भागात विविध बँकांच्या शाखांचे जाळे पसरविण्यात आले यात जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांची भूमिका महत्वपुर्ण अशीच आहे. स्वातंत्र्यानंतरच्या कालखंडात देशाने बरीच प्रगती केली तरी आजही ग्रामीण भागातील लहान शेतकरी□भूमीहीन मजूर□कारागीर आणि समाजातील महिला यांचा एक मोठा वर्ग कर्जविषयक गरजांसाठी सावकारासारख्या घटकावर अवलंबून आहे. ग्रामीण भागातील गरीबांच्या कर्जविषयक गरजा तातडीच्या आणि त्या वारंवार स्वरूपाच्या तसेच त्यांच्या कर्जाची रक्कमही लहान असते. अशा अल्प किंवा कमी रक्कमेचे कर्ज देण्यास बँका उत्सुक नसतात कारण यासाठी येणारा खर्च आणि जोखीम पहाता ही कर्जे बँकांना परवडणारी नसतात. पण बांग्लादेशातील अनुभवानंतर मात्र असे दिसून आले की□गरीबांबरोबर केलेले बँक व्यवहार बँका आणि ग्रामीण गरीब जनता या दोहोंनाही लाभदायक आणि किफायतशीर ठरतात आणि यासाठी स्वयंसहाय्यता बचत गट एक महत्वाचे माध्यम ठरते. रायगड जिल्ह्यातील आर्थिक व सामाजिक स्थिती विचारात घेता बचत गटांची भूमिका महत्वपुर्ण अशीच आहे. जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा□महिला आर्थिक विकास महामंडळ रायगड जिल्हा आणि रायगड जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक मर्यादित□अलिबाग□रायगड जिल्ह्याची अग्रणी बँक बँक ऑफ इंडिया तसेच या व्यतिरिक्त जिल्ह्यातील इतर विविध शासकीय व बिगर शासकीय संस्था तसेच ग्रामपंचायत□नगरपरिषदा□पंचायत समिती□विविध राजकिय पक्ष आणि महाराष्ट्र तेजस्वीनी महिला सक्षमीकरण कार्य□म इ. नी स्वयंसहाय्यता बचत गटांची निर्मिती करून लोकांच्या व महिलांच्या आर्थिक व सामाजिक विकासास हातभार लावला आहे. रायगड जिल्ह्यात स्वयंसहाय्यता बचत गटांना प्रोत्साहित करणा या संस्था अनेक आहेत. रायगड जिल्ह्यातील विविध स्तरावरील सामाजिक व आर्थिक परिस्थिती आणि ऐतिहासिक पार्श्वभूमी जी रायगड जिल्ह्यात स्वयंसहाय्यता बचत गटांच्या निर्मिती व वाढी साठी पोषक ठरली आहे. यात 'रायगड जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक मर्यादित, अलिबाग' या जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेची ची भूमिका महत्वपुर्ण अशीच आहे.

रायगड जिल्ह्याची भौगालिक व सामाजिक पार्श्वभूमीः महाराष्ट्राच्या पश्चिमेला असणा या कोकण किनारपट्टीवर मध्य कोकणात मुंबई लगतच रायगड जिल्हा येतो. रायगड जिल्ह्यास पुर्वी कुलाबा असे म्हटले जात होते. रायगड जिल्हा हा १७^{o} ५१' ते १९^{o} ८०' उत्तर अक्षांस आणि ७२^{o} ५१' ते ७३^{o} ४०' पूर्व रेखांस या दरम्यान पसरलेला